

การฉ้อโกงประกันชีวิต : เปรียบเทียบกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศ

ร้อยตำรวจโท ประสงค์ แก้วกลิ่น

สถาบันวิทยบริการ
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-332-169-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LIFE INSURANCE FRAUD : A COMPARATIVE STUDY OF THAI LAW
AND FOREIGN LAW

๕๓

POL. LT. PRAYONG KAEWKLAN

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate school

Chulalongkorn University

Academic Year 1998

ISBN 974-332-169-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การช้อโกงประกันชีวิต : เปรียบเทียบกฎหมายไทยกับ
กฎหมายต่างประเทศ

โดย

ร.ต.ท. ประยงค์ แก้วกลิ่น

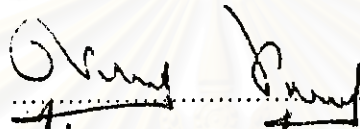
ภาควิชา

นิติศาสตร์

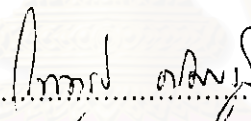
อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาามหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

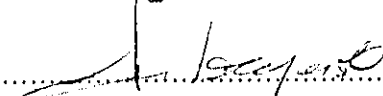
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบุญ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส)

พล.ต.ต.
.....กรรมการ
(อาจารย์พลตำรวจตรี วาหิณี คำทองศรี)

.....กรรมการ
(อาจารย์ รชฎ เจริญจำ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ นาฎยา ไฉ่ฉาวชัย)

ประยงค์ แก้วกลิ่น, ร้อยตำรวจโท : การฉ้อโกงประกันชีวิต : เปรียบเทียบกฎหมายไทยกับ
กฎหมายต่างประเทศ (LIFE INSURANCE FRAUD : A COMPARATIVE STUDY OF
THAI LAW AND FOREIGN LAW) อ.ที่ปรึกษา : รศ. วีระพงษ์ บุญโญภาส, 165 หน้า
ISBN 974-332-169-1

อาชญากรรมเกี่ยวกับการฉ้อโกงการประกันชีวิตนับวันจะเพิ่มขึ้นมาเรื่อยๆ และการก่อ
อาชญากรรมนั้นสร้างความเสียหายเป็นจำนวนมหาศาลให้กับระบบเศรษฐกิจ สังคม และประเทศ
ชาติ และในหลายครั้งที่การฉ้อโกงเงินประกันชีวิตนั้น ทำให้ผู้เอาประกันชีวิต หรือผู้ถูกเอาประกัน
ชีวิตต้องสูญเสียชีวิต แต่กฎหมายอาญาที่เกี่ยวกับความผิดฐานฉ้อโกงที่มีใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน
ยังไม่เพียงพอที่จะเข้ามาควบคุมการฉ้อโกงการประกันชีวิตที่เป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจได้
และไม่มีกฎหมายบัญญัติความผิดฐานฉ้อโกงการประกันชีวิตไว้โดยเฉพาะทำให้ไม่มีการฟ้องร้อง
คดีเกี่ยวกับการฉ้อโกงการประกันชีวิตเป็นเหตุให้มีการฉ้อโกงการประกันชีวิตเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง
ซึ่งต่างกับความผิดฐานฉ้อโกงประกันวินาศภัยที่กฎหมายได้บัญญัติไว้เป็นอีกมาตรฐานหนึ่งต่างหาก
และสามารถบังคับใช้ได้ผลดี หากเปรียบเทียบความร้ายแรงระหว่างการฉ้อโกงประกันวินาศภัยกับ
การฉ้อโกงประกันชีวิตแล้วจะเห็นว่า การฉ้อโกงการประกันชีวิตนั้นมีความร้ายแรงกว่าการฉ้อโกง
ประกันวินาศภัยอย่างมากมาเพราะการฉ้อโกงการประกันชีวิตนั้นอาจส่งผลร้ายถึงชีวิตของผู้เอา
ประกันชีวิต หรือผู้ถูกเอาประกันชีวิต ส่วนการฉ้อโกงประกันวินาศภัยนั้นเพียงแต่ทำความเสียหาย
แก่ทรัพย์สินเท่านั้น

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงมุ่งศึกษาปัญหาของการฉ้อโกงเกี่ยวกับการประกันชีวิตและการ
บังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันว่ามีความเหมาะสมหรือความไม่เหมาะสมอย่างไร ซึ่งจากการ
ศึกษาวิจัยแล้วเห็นว่าควรมีกฎหมายอาญาบัญญัติความผิดฐานฉ้อโกงการประกันชีวิตไว้โดย
เฉพาะให้เหมือนกับการฉ้อโกงประกันวินาศภัยและเห็นควรกำหนดอัตราโทษให้สูงกว่าการฉ้อโกง
ประกันวินาศภัย เพื่อให้สามารถป้องกันปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวกับการ
ฉ้อโกงการประกันชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมสำหรับผู้ร่วมเอาประกัน
ชีวิตทุกคนและเกิดความสงบสุขในสังคม

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อนิสิต S.ศ.ท.
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม

C 870492

MAJOR LAWS

KEY WORD: LIFE INSURANCE / FRAUD

PRAYONG KAEWKLAN. Pol.Li.: LIFE INSURANCE FRAUD : A COMPARATIVE STUDY OF THAI LAW AND FOREIGN LAW : THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. VIRAPHONG BOONYOBIAS. 165 pp. ISBN 974-332-169-1

The crime on life insurance fraud has been increasingly committed. It causes severe damages to the country's economic and social systems. For several times, the insured persons or the officials of the insurers lost their lives. The existing Criminal Law involved with the fraud does not efficiently control the life insurance fraud, which is considered as an Economic Crime. Moreover, no article of the criminal law concerning the offense on the life insurance fraud is specified, none is sued with the charge of life insurance fraud and the number of life insurance fraud progressively soars. This is different from the loss insurance fraud, which is clearly stated in an article of the law. The law involved can be applied efficiently for this kind of fraud. Comparing the life insurance fraud with the loss insurance one, the former is excessively grosser than the latter since the former may lead to the death of the insured persons or officials of the insurers whereas the latter causes damages to the property only.

This thesis is focused to study the problems originated by the insurance fraud and the suitability or efficiency of the present law on the matter.

Results obtain from this research is to efficiently suppress the economic crime on life insurance fraud, to ensure the justice for the insured persons and to bring peace to the society, in the existing Criminal Law an article in which the offense on the insurance fraud should be promulgated as that on the loss insurance one. Moreover, the punishment imposed on the guilty should be severer than that for the guilty on the loss life insurance fraud as well.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์.....

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....

ปีการศึกษา.....2541.....

ลายมือชื่อนิติ.....วิ.ต.ท.

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของ ท่านรองศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส ท่านรองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบุญรณ์ ท่านอาจารย์พลตำรวจตรี วาทีน คำทรงศรี ท่านอาจารย์รัชฎู เจริญอ่ำ ท่านอาจารย์นาฎยา ไส้สุวาชัย ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงยิ่งหาที่เปรียบมิได้และผู้เขียนจะสำนึกในพระคุณของท่านจนกว่าชีวิตจะหาไม่ เพราะนอกจากท่านเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ให้กับผู้เขียนแล้ว ท่านยังได้สละเวลาในการให้ความรู้ในสิ่งที่ผู้เขียนไม่เคยรู้มาก่อน ท่านยังให้ความเป็นห่วงเป็นใยโทรศัพท์ติดตามผู้เขียนให้เข้าไปพบที่บ้านท่านหรือแม้กระทั่งท่านให้ผู้เขียนสามารถโทรศัพท์สอบถามท่านได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องเสียเวลาเดินทางมาพบท่าน และท่านยังเป็นผู้ตรวจดูความถูกต้องของวิทยานิพนธ์นี้เป็นอย่างดียิ่งจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์และสอบได้ในระดับดีทำให้ผู้เขียนสำเร็จปริญญา มหาบัณฑิตสมดังความตั้งใจของผู้เขียน

ผู้เขียนขอขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์อมราวดี อังค์สุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุผานิต เกิดสมเกียรติ ขอขอบพระคุณท่าน พ.ต.ท.สมเดช ชูดีวัฒน์เสถกุล ที่ให้คำปรึกษาตลอดจนการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ขอขอบคุณ คุณแจษฎา คงรอด ที่ได้เริ่มทำหัวข้อในลักษณะนี้มาก่อน ขอขอบคุณผู้บังคับบัญชาทุกท่านที่เมตตาให้ผู้เขียนได้มีเวลาศึกษาเล่าเรียนและเขียนวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณ ร.ต.ท.สมยศ แก้วโพธิ์ ที่ได้เข้าเวรแทนจนทำให้ผู้เขียนมีเวลาเขียนวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณศิริพร ทวีพิริยะ คุณสุกัญญา มากสั้น คุณนงนุช เพ็งสวัสดิ์ คุณนิ่มนวล สุขสวัสดิ์ Mr. TAISHI TORIKAI ที่ช่วยค้นข้อมูลและแปลเอกสาร และที่ลืมไม่ได้คือ พี่ๆ และเพื่อนๆ C 8 ทุกคน

ขอขอบพระคุณดวงวิญญาณของคุณแม่น้อย คุณพ่อดี ผู้เป็นมารดาและบิดาของผู้เขียน และขอขอบคุณดวงวิญญาณท่านอาจารย์วานิช ชูดีวงศ์ ขอให้ดวงวิญญาณจงขึ้นไปอยู่บนสวรรค์ด้วยเถิด

ผู้เขียนหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์บ้างสำหรับผู้อ่านทุกท่านไม่มากก็น้อย หากมีความผิดพลาดอย่างไร ผู้เขียนขอน้อมรับฟังคำติชมทุกอย่างและผู้เขียนจะถือว่าเป็นพระคุณอย่างยิ่งและจึงได้ปรับปรุงในการเขียนของผู้เขียนในคราวต่อไป

ร.ต.ท. ประยงค์ แก้วกลั่น

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
สมมติฐานของการวิจัย	7
วิธีการดำเนินการศึกษาและการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาและวิจัย	8
บทที่ 2 ความเป็นมาและแนวความคิดเกี่ยวกับการช้อปिंगการประกันชีวิต	9
2.1 บททั่วไปเกี่ยวกับการประกันชีวิต	9
2.1.1 ความหมายของการประกันชีวิต	10
2.1.2 บุคคลที่เกี่ยวข้องในสัญญาประกันชีวิต	13
2.1.3 ประวัติและความเป็นมาของการประกันชีวิต.....	17
2.1.4 ประโยชน์ของการประกันชีวิต	24
2.1.5 ประเภทและแบบของการประกันชีวิต.....	26
2.2 สภาพปัญหาเกี่ยวกับการประกันชีวิต	32
2.2.1 สภาพปัญหาในการดำเนินธุรกิจประกันชีวิตในปัจจุบัน	32
2.2.2 ความแตกต่างระหว่างประกันชีวิตกับประกันวินาศภัย.....	39

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.2.3 ความผิดฐานข้อโกงการประกันชีวิตเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ	42
2.2.4 การกระทำความผิดเกี่ยวกับการประกันชีวิตศึกษาจากคำพิพากษาศาลฎีกา	48
2.3 การกระทำความผิดเกี่ยวกับการประกันชีวิตในต่างประเทศ.....	50
2.3.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา	50
2.3.2 ประเทศญี่ปุ่น	56
บทที่ 3 หลักการและบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประกันชีวิต	59
3.1 หลักกฎหมายทั่วไป	59
3.1.1 หลักสุจริตอย่างยิ่ง	60
3.1.2 หลักการใช้จ่ายเงินตามสัญญาประกันชีวิต	61
3.1.3 หลักการรับช่วงสิทธิ	62
3.1.4 หลักกลดข้อฉล	65
3.2 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่เกี่ยวข้องกับการประกันชีวิต	69
3.2.1 การปกปิดความจริง	69
3.2.2 ส่วนได้เสียในการทำประกันชีวิต	78
3.3 การพัฒนาการของกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต	93
3.4 กฎหมายตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535	96
3.5 การบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญากับความผิดฐานข้อโกงการประกันชีวิต	104
3.5.1 ความผิดฐานข้อโกง	104
3.5.2 ความผิดฐานข้อโกงประกันวินาศภัย	109

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการประกันชีวิต.....	111
4.1 ปัญหาและอุปสรรคกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	111
4.1.1 ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับการทำธุรกรรมการประกันชีวิต.....	111
4.1.2 การใช้กลฉ้อฉลในการประกันชีวิต	118
4.1.3 การทำอัตวินิบาตกรรม.....	124
4.1.4 การใช้หลักสุจริตอย่างยิ่ง	129
4.2 ปัญหาและอุปสรรคการบังคับใช้กฎหมายอาญา.....	134
4.2.1 วิเคราะห์ความผิดฐานฉ้อโกง	134
4.2.2 วิเคราะห์ความผิดฐานฉ้อโกงประกันวินาศภัย.....	142
4.3 ปัญหาการไม่มีกฎหมายการฉ้อโกงการประกันชีวิตบัญญัติไว้ในกฎหมายอาญาโดยเฉพาะ	144
4.3.1 ผลเสียเกี่ยวกับความไม่ชัดเจนของกฎหมาย.....	144
4.3.2 ผลเสียที่เกิดขึ้นกับสังคม.....	146
4.3.3 ผลเสียที่เกิดจากการที่ไม่มีการบัญญัติความผิดฐานฉ้อโกงการประกันชีวิตไว้โดย เฉพาะเหมือนกับการฉ้อโกงประกันวินาศภัย	147
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	150
บทสรุป	150
ข้อเสนอแนะ	156
รายการอ้างอิง	161
ประวัติผู้เขียน	165